

Богдан ХАМІДУЛІН

здобувач ступеня магістра

за ОНП «Бізнес-дипломатія і GR-політики»

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

(м. Київ, Україна)

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВЕКТОР ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ З ДЕРЖАВАМИ ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ В УМОВАХ ЗМІН СУЧАСНОГО СВІТОПОРЯДКУ

Ключові слова: держави Північної Африки, Agenda 2063, продовольча безпека, «Зерно з України» (Grain from Ukraine), комунікаційна стратегія.

Століттями європейці сприймали Африку як джерело цінної сировини та артефактів, за допомогою яких історики встановлювали причинно-наслідкові зв'язки розквіту та занепаду цивілізацій. Проте у ХХ столітті континент перетворився на велику проблемну зону, якої слід уникати. Війни, територіальні та міжетнічні конфлікти, високий рівень злочинності внаслідок низького рівня життя і відсутності перспектив для корінного населення, висока смертність через інфекційні хвороби — все це більше відлякувало, ніж приваблювало потенційних інвесторів, а відтак і політиків.

Однак на початку ХХІ століття ситуація почала стабілізуватися, даючи надію на безперервний розвиток великого континенту, який стали розглядати передовсім як перспективний ринок збуту внаслідок успішної інтеграції африканських країн у світову економіку за рахунок легалізації видобутку корисних копалин та створення підприємств з їхньої обробки. Отже, уявлення про Африку змінювалися, оформившись у концепти, що передбачають широкі перспективи, про які йшлося в маніфесті Африканського Союзу «Agenda 2063» [2]. Найпоширенішою назвою на сьогодні є «афрооптимізм».

2019 року Міжнародний валютний фонд включив Україну до групи Emerging and Developing Europe («Нова Європа, яка розвивається»). Якщо порівняти показники країн з перехідною економікою, зокрема країн Африки, то виявимо, що валовий внутрішній продукт (ВВП) України (3,4 %), Єгипту (3,33 %) та Нігерії (3,65 %) є приблизно однаковим, лише ПАР (4,91 %) трохи випереджає їх. Проте ВВП Марокко (7,93 %) є приблизно вдвічі більшим [3]. Це можна пояснити географічним розташуванням країни, її близькістю до ЄС, що стимулює розвиток економіки за рахунок торгівлі та туризму. Такий простий приклад нагадує про важливість дипломатичних зв'язків, адже відкритість до співпраці позитивно впливає на розвиток усіх залучених держав.

У боротьбі за Африку інтереси конкретних гравців відрізняються, але кожен з них хоче передовсім здобути унікальну перевагу над іншими:

- Європа — питання безпеки, міграції;
- Китай чи США — місце у світовій політиці;
- Китай — контроль за ланцюгами постачання ресурсів;
- Росія — бажання створити видимість своєї ролі у світі, продаж зброї, найманців (експортування свого бачення миру російськими методами);
- Туреччина — експорт військової техніки.

Для України пріоритетним є розвиток двосторонніх відносин, у яких вона може бути гарантом продовольчої безпеки країн Африки, очікуючи у відповідь на підтримку з боку лідерів країн, для яких була запущена ініціатива «Зерно з України» («Grain from Ukraine»). Поки що маємо такі результати інтенсифікації політичного діалогу:

- 5 турне міністрів закордонних справ України Дмитра Кулеби та Андрія Сибіги африканськими країнами (Сенегал, Гана, Кот-д'Івуар, Кенія, Нігерія, Марокко, Ефіопія, Руанда, Мозамбик, Екваторіальна Гвінея, Ліберія, ПАР, Замбія, Маврикій, Малаві, Єгипет, Ангола);
- телефонні розмови Президента України Володимира Зеленського з очільниками африканських країн, зустрічі під час Генеральної Асамблеї ООН з африканськими делегаціями;

- візити українських міністерських та парламентських делегацій до країн Африки;
- візити спеціального представника України з питань Близького Сходу та Африки Максима Субха до африканських країн.

Актуалізація розвитку дипломатичних відносин України з країнами Африки відбулася після початку повномасштабного вторгнення Росії 2022 року до нашої держави. Підтримка української сторони у війні населенням таких країн, як Сенегал, Гана, Уганда, Кенія, Замбія та ПАР, свідчить про можливість розвитку партнерських відносин у довготерміновій перспективі, тоді як з країнами Північної Африки ще треба докласти зусиль на дипломатичному рівні для поліпшення комунікації та співпраці. Розвиток публічної дипломатії України з державами Північної Африки, що охоплює політичні та економічні аспекти, сприятиме зміцненню двосторонніх відносин, підвищенню іміджу України в регіоні та розширенню можливостей для співпраці у сфері торгівлі, інвестицій, культури та освіти, зокрема збільшення підтримки України з боку африканських держав.

Розглядаючи країни Африки як яскраве панно із 54 суверенних держав, кожна з яких є унікальним сплавом політичної, економічної, культурної та релігійної ідентичностей, перша в історії МЗС України Комунікаційна Стратегія «Україна – держави Африки» [1] має на меті відобразити важливість та багатогранність відносин і створити механізми для стратегічного партнерства. Розрахована на 3 роки, Стратегія скеровує українських дипломатів на шлях прогресу, в основі якого лежить взаємоповага та врахування як спільних інтересів, так і кожної зі сторін. Принципово важливим інструментом є стратегічні комунікації, за допомогою яких має відбуватися плідна співпраця як на економічному, так і на культурному та інформаційному рівнях.

Оскільки головною метою сьогодні є розроблення моделі і стратегічних векторів розвитку політико-економічних зв'язків України з державами Північної Африки протягом наступних 10 років у різних за терміном перспективах, слід приділити максимальну увагу дослідженню особливостей реалізації публічної дипломатії України в державах означеної частини континенту.

Список використаних джерел

1. Комунікаційна Стратегія Україна – держави Африки 2024–2026 рр. / Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-afrika-1.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).
2. Agenda 2063. The Africa we want. URL: https://au.int/sites/default/files/documents/33126-doc-01_background_note.pdf (дата звернення: 15.05.2025).
3. World population review. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/emerging-countries> (дата звернення: 15.05.2025).